

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Економічний факультет

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Психологія»
спеціальності С4 Психологія

Херсон – 2025

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності С4 Психологія. Кропивницький, 2025. 29. с.

Розробники наскрізної програми: д.психол.н., доцент Акімова Наталія Володимирівна;

Наскрізну програму розглянуто на засіданні кафедри соціальних та поведінкових наук

Протокол № 1 від "2" вересня 2025 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Варнавська І.В.

(ПБ)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП

(підпис)

Акімова Н.В.

(ПБ)

© ХДАЕУ, 2025

З М І С Т

№	Назва розділу	Стор.
	ВСТУП	4
1	Мета і завдання практичної підготовки здобувачів вищої освіти	5
2	Структура та зміст наскрізної програми практики	6
3	Професійні назви робіт (посади), виробничі функції, завдання і вміння фахівців другого (магістерського) рівня	7
4	Види практик, структура практичної підготовки здобувачів вищої освіти, терміни та обсяги проведення	8
5	Програми та навчально-методичне забезпечення проведення практик здобувачів вищої освіти.	9
5.1	Робочий план проведення виробничих практик здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня економічного факультету спеціальності С4 ПСИХОЛОГІЯ	9
5.2	1-й рік навчання другого (магістерського) рівня	9
5.3	2-й рік навчання другого (магістерського) рівня	18
6	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	23
7	БАЗИ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	23
8	ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	23
9	ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	25
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

У Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>), ст. 51 практична підготовка здобувач вищої освіти характеризується наступним чином.

1. Практична підготовка осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними вищими навчальними закладами договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.

2. Керівники підприємств, установ та організацій зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

3. Проходження практики здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до законодавства.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти аграрних вищих навчальних закладів згідно зі ст. 51 Закону України «Про вищу освіту» є однією з форм організації навчального процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітніх ступенів.

Практика здобувачів вищої освіти спеціальності С4 «Психологія» передбачає отримання здобувачами вищої освіти достатнього обсягу практичних знань і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

«Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти» (НПП), в якій передбачено безперервне практичне навчання на протязі всього навчання у ХДАЕУ, підготовлена відповідно до Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти (далі за текстом – Положення) є основним нормативним документом, який регулює порядок організації, проведення і підведення підсумків практик у Херсонському державному аграрно-економічному університеті за різними освітніми ступенями, освітніми програмами, формами навчання. Положення розроблено відповідно до: - Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII; - Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; - Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93; - Положення «Про проведення практики студентів аграрних вищих навчальних закладів України за кордоном», затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 15.06.2005 р. № 264; - Листів Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. № 1/9-93 та Міністерства аграрної політики України від 24.02.09 № 18-128-12/239 «Про практичну підготовку студентів»; - Проекту Міністерства аграрної політики України «Про навчально-методичний комплекс практичного навчання» (НМЦ «Агроосвіта», 2010); - Проекту Положення «Про практичну підготовку студентів вищих навчальних закладів» від

09.02.2011 р., розробленого Міністерством освіти і науки України; - Рекомендацій про проведення практики студентів закладів вищої освіти України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.11.2012 р. № 970 «Про затвердження плану першочергових заходів з виконання Державної програми розвитку внутрішнього виробництва» та Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 20.12.2012 р. № 1448 «Щодо плану першочергових заходів з виконання Державної програми розвитку внутрішнього виробництва»; - «Положення про організацію освітнього процесу»; - Стандартів вищої освіти, освітніх програм та інших нормативноправових актів, що регламентують діяльність у сфері надання освітніх послуг. Структура та зміст наскрізної програми практики пов'язані із галузевими стандартами вищої освіти:

- Освітньо-професійна програма підготовки магістрів галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»;
- ДСВОУ. Засоби діагностики якості вищої освіти.
-

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Практика здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою підготовки фахівців і спрямована на закріплення знань, отриманих під час теоретичного навчання, набуття і удосконалення компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою (ОПП) підготовки фахівців відповідної спеціальності.

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами і формами організації праці, формування у здобувачів на базі одержаних ними у закладі вищої освіти теоретичних знань, професійних умінь, навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень у реальних ринкових умовах, виховання у майбутніх фахівців потреби систематично оновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Мета практики полягає у формуванні та підсиленні у здобувачів вищої освіти компетентностей та набуття програмних результатів навчання, визначених освітньої програмою.

Зміст практики, види та її обсяг визначається освітньо-професійними програмами (ОПП), навчальними планами і програмами навчальних дисциплін відповідно до розробленого Міністерством освіти і науки України «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України». При цьому їх реалізація може бути у вигляді будь-яких форм занять, які несуть прикладний практичний характер, консультацій, курсового і дипломного проектування, екскурсій і практикумів.

Відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів України» та «Методичних рекомендацій щодо проведення практики здобувачів вищої освіти у вищих навчальних закладах Міністерства аграрної політики України» розроблено та затверджено нормативні матеріали, що регламентують організацію практики здобувачів

вищої освіти з урахуванням специфіки їх підготовки. Місцем проведення практики мають бути сучасні високотехнологічні підприємства (організації, установи) аграрного виробництва, освіти, науки, державного управління, а також бази практики за межами України. Заходи, пов'язані з організацією практики, визначаються наказом ректора.

Система забезпечення якості практичної підготовки здобувачів вищої освіти, яка покладена в основу НПП, передбачає задоволення потреб та вимог:

- членів суспільства на одержання якісної освіти;
- юридичних суб'єктів економічної діяльності в підготовці високопрофесійних спеціалістів;
- держави з точки зору забезпечення державної безпеки;
- університету - у підтриманні високого престижу та репутації ЗВО;
- вимог Конвенції «Про визнання кваліфікації вищої освіти в Європейському регіоні» (Лісабон, 1997 р.).

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАСКРІЗНОЇ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

Реалізуючи ступінчастість системи вищої освіти, практична підготовка передбачає безперервність та наступність виробничо-практичного навчання під час здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти, для чого розробляються наскрізні програми практик (НПП) підготовки фахівців з спеціальності.

Структурними підрозділами ЗВО (вчені ради інститутів (факультетів), кафедри) розробляються НПП і відповідні види практик, що є складовими НПП. При цьому враховуються ОПП, навчальні плани і програми навчальних дисциплін.

Зміст і послідовність практик визначають наскрізною програмою, в якій подають конкретні рекомендації щодо видів і форм набуття і контролю умінь, навичок, компетенцій, що мають бути сформованими в здобувачів вищої освіти на кожному робочому місці. Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі практики.

Зміст наскрізної програми має відповідати нормативно-правовим документам України щодо практики здобувачів вищої освіти, освітньо-професійній програмі підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня та навчальному плану. На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

Методичні рекомендації та наскрізна програма про проведення практик встановлюють види, завдання та організацію практик здобувачів вищої освіти спеціальностей ХДАЕУ, їх нормативно-методичне забезпечення, принципи взаємовідносин підприємств і навчальних закладів, а також обов'язки і відповідальність керівників підприємств, навчальних закладів та здобувачів вищої освіти за якість практики.

Структура та зміст наскрізної програми практики здобувачів вищої освіти, як основного навчально-методичного документу практики, розроблений для освітнього рівня магістр спеціальності С4 Психологія.

Послідовність розробки наскрізної програми для фахівців другого (магістерського) рівня включає:

- визначення критеріїв компетентності здобувачів вищої освіти;
- визначення мінімальних вимог до компетентності згідно з професійними роботами і первинними посадами, які може займати випускник за Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 003:2010;
- системи та види практики на протязі всього терміну навчання у ЗВО;
- розробку робочих програм практики з нормативних та варіативних навчальних дисциплін;
- розробку засобів діагностики знань та вмінь, одержаних в процесі практики та методів контролю компетентності протягом навчання у ЗВО;
- відповідальність за якість практики на всіх етапах.

3. ПРОФЕСІЙНІ НАЗВИ РОБІТ (ПОСАДИ), ВИРОБНИЧІ ФУНКЦІЇ, ЗАВДАННЯ І ВМІННЯ ФАХІВЦІВ ДРУГОГО «МАГІСТЕРСЬКОГО» РІВНЯ.

Узагальнений об'єкт діяльності магістрів спеціальності **С4 Психологія** – складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування актуальних знань у галузі нейропсихології, методології наукового дослідження, компетенції здійснювати психологічний супровід у різних сферах, а також прагнення до професійного самовдосконалення; вміння створювати власні психологічні організації та керувати ними.

Документами, в яких зібрано інформацію про усі необхідні професійні компетенції майбутніх економістів магістерського рівня є освітньо-професійна програма (ОПП) та навчальний план спеціальності.

Випускник освітньо-професійної програми «Психологія» на первинних посадах самостійно виконує переважно дослідницькі, діагностичні завдання, розробляє психологічні профілі та стратегії управління, подолання конфліктів, мотивації персоналу, збирає, систематизує, класифікує, обробляє первинну інформацію для виконання закріплених за ним посадових обов'язків. По завершенню навчання за освітньо-професійною програмою випускник здатен виконувати зазначену в Національному класифікаторі України: «Класифікатор професій (ДК 003:2010)» та в «International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) професійну роботу і займати посади, що передбачають роботу у сфері психології, заміщення яких згідно із чинним законодавством вимагає наявність кваліфікації магістра психології.

4. ВИДИ ПРАКТИК, СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ТЕРМІНИ ТА ОБСЯГИ ПРОВЕДЕННЯ

Зміст і послідовність практик визначають наскрізною програмою, в якій подають методичні рекомендації щодо видів і форм набуття і контролю умінь, навичок, компетенцій, що мають бути сформованими в здобувачів вищої освіти на кожному робочому місці. Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі - основному навчально-методичному документі практики.

Зміст наскрізної програми має відповідати нормативно-правовим документам України щодо практики здобувачів вищої освіти, освітньо-професійній програмі та навчальному плану. На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

Програма кожного виду практики має обов'язково мати чітко визначені результати навчання - перелік сформованих компетенцій.

За метою і змістом наскрізною програмою передбачено виробничі практики (комплексна та переддипломна практики).

4.2. Виробнича практика

4.2.1. Комплексна виробнича практика

Комплексна виробнича практика - завершальна ланка теоретичного навчання і практичної підготовки, проводиться з метою узагальнення і вдосконалення знань, загальних і фахових компетентностей на базі окремого суб'єкта господарювання, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності, збору матеріалів та інформації для написання кваліфікаційної роботи магістра

Основним завданням комплексної практики є безпосередня практична підготовка до самостійної роботи на посадах освітньо-кваліфікаційних рівнів магістра, поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних умінь із галузі знань (спеціальності) та навчальних дисциплін циклу загальної і фахової підготовки, досвіду організаційної, виховної роботи в колективі, уміння працювати з фактичними матеріалами виробничої діяльності підприємства і використовувати його для виконання кваліфікаційного завдання.

Професійна практика здобувачів вищої освіти проводиться в індивідуальному порядку. Кожен із здобувачів вищої освіти-практикантів знаходиться в ролі помічника (дублера) співробітника або керівника підприємства.

Бажано направляти здобувачів вищої освіти на професійну практику до підприємств, установ і організацій, до яких вони після закінчення навчального закладу будуть направлені на роботу.

За наявності вакантних місць здобувачі вищої освіти можуть зараховуватися на штатні посади, якщо робота на цих посадах задовольнятиме вимоги програми практики.

Зміст практики, приблизний перелік робочих місць і тривалість роботи здобувачів вищої освіти під час практики визначається програмами і завданнями професійної практики.

4.2.2. Виробнича переддипломна практика

Виробнича переддипломна виробнича практика здобувачів вищої освіти (як різновид виробничої практики) є завершальним етапом навчання, проводиться на випускному курсі з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними загальних і фахових компетентностей, оволодіння професійним досвідом та готовності до самостійної трудової діяльності, а також збору матеріалів для кваліфікаційної роботи магістра.

5. ПРОГРАМИ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня включає:

- комплексну виробничу практику з фаху;
- виробничу переддипломну практику.

Завершальною ланкою безперервної практичної підготовки здобувачів вищої освіти освітнього рівня магістр є виробнича переддипломна практика.

Назва практики, терміни та обсяги їх проведення приведені в таблиці.

РОБОЧИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЕКОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С4 ПСИХОЛОГІЯ

№ п/п	Назва практики	Курс	Семестр	Терміни проведення	Тривалість практики	
					Кількість годин, всього	Кількість кредитів
1.	Комплексна виробнича практика з фаху	1	2	19.01.26.- 27.02.26	270	9
2.	Виробнича переддипломна практика	2	3	02.11.25- 27.11.25	180	6

ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ

5.1. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ФАХУ

Другий семестр першого року навчання другого (магістерського)

**Термін проведення – 2 семестр, 9 кредитів Тривалість – 270
годин**

Практична підготовка відіграє важливу роль у формуванні професійних компетенцій фахівців магістерського рівня підготовки за спеціальністю С4 Психологія. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти набувають

ключових компетенцій, необхідних для успішного професійного росту.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у сфері психології, проводити методологічно обґрунтовані наукові психологічні дослідження, застосувати сучасні психологічні технології щодо організації і здійснення професійної діяльності на основі розуміння нейропсихології, а також створювати психологічні організації та керувати ними в умовах турбулентності ринкового середовища при глобалізаційних викликах з урахуванням поведінкових змін
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, застосування системного підходу до вирішення проблем ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК7. Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо в умовах змін. ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами, планувати та управляти часом. ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети, працювати в команді, приймати обґрунтовані рішення. ЗК 12. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
Спеціальні компетентності (СК)	СК3. Здатність обирати та застосовувати сучасні валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності, що спираються на досягнення нейропсихології, для ефективного психологічного супроводу СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково-верифікованих методів та технік та розумінням нейропсихологічного підґрунтя психічних явищ СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології, здійснювати підбір, психологічну підготовку та адаптацію працівників, створювати умови для мотивації та розвитку персоналу, здійснювати психологічний супровід професійної діяльності, формувати і підтримувати психологічний мікроклімат в колективі, розробляти психологічні програми кар'єрного зростання, бізнес-тренінгів тощо, в тому числі створювати та керувати власними психологічними організаціями. СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах, встановлювати, підтримувати ділові та міжособистісні комунікації у сфері бізнесу, створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління; вести перемовини, розв'язувати конфліктні ситуації, використовувати психологічні прийоми цілеспрямованого впливу на свідомість і поведінку людей у процесі професійної взаємодії в організаціях. СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію, прагнути до професійного самовдосконалення СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм

	професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК10. Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей; встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими психологічна організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани; управляти організацією та її розвитком; ініціювати та реалізовувати інноваційні проекти в підприємницькій діяльності в умовах турбулентності ринкового середовища при глобалізаційних викликах з урахуванням поведінкових змін.
--	--

7. Програмні результати навчання

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування, тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи професійної психологічної діяльності та загальнолюдські цінності; запобігати професійним деформаціям, проявам мобінгу, емоційному вигоранню у фахівців, здійснювати відповідну психологічну профілактику та корекцію.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності; впроваджувати інноваційні психологічні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких структур в умовах турбулентності ринкового середовища при глобалізаційних викликах з урахуванням поведінкових змін; планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

ПР12. Організовувати роботу з персоналом, володіти технологіями проектування та моделювання професійної кар'єри, стимулювання і організації особистісного та професійного розвитку, створювати програми удосконалення і збереження професійних ресурсів у сфері бізнесу та сімейного консультування; здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті; демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

Здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня поглиблюють практичну підготовку, а також навчаються сучасним методам керівництва, спілкування, мотивації поведінки виконавців, набувають навичок ефективної роботи, обґрунтування та прийняття господарських рішень, формування нестандартних прийомів і способів управління.

I. ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ.

Мета практики:

- систематизація, закріплення та поглиблення знань, набутих у процесі навчання, розвиток навичок науково-дослідної роботи;
- оволодіння сучасними методами і формами організації професійної

діяльності, прикладним інструментарієм діагностики, корекції, супервізії, консультування;

– формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь і навичок розв’язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у сфері психології, проводити методологічно обґрунтовані наукові психологічні дослідження, застосувати сучасні психологічні технології щодо організації і здійснення професійної діяльності на основі розуміння нейропсихології, а також створювати психологічні організації та керувати ними в умовах турбулентності ринкового середовища при глобалізаційних викликах з урахуванням поведінкових змін;

– набуття досвіду роботи в трудових колективах;

– збирання необхідних фактичних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи магістра.

Загальна мета практики досягається через такі *завдання*:

– Психологічний аналіз запитів співробітників, керівництва, клієнтів;

– формування психологічної готовності до консультування і ведення бізнесу у галузі психології;

– визначення психологічних проблем та гіпотез, що зумовлюють їх діагностику та корекцію;

– моделювання та оптимізація комунікації;

– практичне опрацювання сучасних методик психологічної діагностики із використанням кібер-технологій;

– забезпечення необхідної підготовки та формування практичних навичок психогенетики, психокорекції та супервізії;

– формування умінь самостійної розробки планів діагностики та корекції конкретних запитів;

– набуття дослідницьких і організаторських здібностей щодо антикризового управління діяльністю суб’єктів господарювання у психологічній сфері.

За результатами набуття практичного досвіду магістри з психології повинні:

1. Знати:

— сучасні теоретико-методологічні підходи щодо психодіагностики, психогенетики, психокорекції та супервізії;

— базові положення основних концепцій сучасної психології та нейропсихології;

— технології протидії стресу та емоційному вигоранню, алгоритми побудови ефективних комунікативних стратегій.

2. Вміти:

— розробляти план консультування з урахуванням психологічного профілю власника та актуальних психологічних умов здійснення його діяльності;

— використовувати сучасні методи психологічної діагностики із використанням кібер-технологій;

— виконувати комплексні дії щодо психогенетики, психокорекції та

супервізії, оцінювати вплив психологічних і непсихологічних факторів на свою діяльність;

- формувати ефективну модель комунікації;
- розробляти комбінації стратегічних ресурсів з метою створення унікальних моделей зростання мотивації, здібностей та ключових компетенцій клієнтів та співробітників;
- оперативно відслідковувати психологічну динаміку з врахуванням цільових орієнтирів;
- керувати на відповідному рівні завданнями та процесами у психологічній організації.

Практика проводиться у *індивідуальній формі*. Індивідуальна форма - це безпосереднє вивчення кожним студентом програмних питань виробничої практики, виконання відповідних розрахунків, проведення досліджень, необхідних для підготовки звіту про практику і написання кваліфікаційної роботи магістра.

Базами практики є підприємства різних форм власності, запропоновані кафедрою за умови вчасного укладання договорів на проведення практики. При погодженні з кафедрою база практики може бути запропонована здобувачами вищої освіти. Якщо за базу практики приймаються інші підприємства чи організації, програма практики виконується з урахування їх специфіки.

Базовим підрозділом підприємства, де відбувається практика здобувачів вищої освіти є відділ підприємницької діяльності, який відповідає обраній темі кваліфікаційної роботи. Окремі питання програми практики, які не входять до компетенції цих відділів, вивчаються у відповідних відділах і службах. Загальна тривалість практики за навчальним планом – 270 годин.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація комплексної практики з дисциплін за фаховим спрямуванням здобувачів вищої освіти здійснюється кафедрою соціальних та поведінкових наук. Відповідальність за організацію практики на підприємстві покладається на фахівців в області психології та економіки, призначених керівництвом підприємства.

Здобувачі вищої освіти направляються на місця практики відповідно до договорів, укладених з базовими підприємствами й організаціями, або за їх запитом.

У випадку, коли здобувач вищої освіти не виявляє ініціативи щодо вибору бази практики, відповідальний за організацію і проведення практики від кафедри соціальних та поведінкових наук, разом з науковим керівником кваліфікаційної роботи магістра, визначають місце проходження практики здобувачем вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти закріплюються за базами комплексної практики з дисциплін за фаховим спрямуванням наказом ректора ЗВО і, після видання такого наказу, змінити базу практики можна лише з дозволу ректора. Для цього здобувач повинен написати відповідну заяву. Потім її повинен завізувати керівник практики від ВНЗ. Після цього питання по заяві студента має бути розглянуто на кафедрі соціальних та поведінкових наук і погоджено з

деканатом. У разі позитивного вирішення питання завідувач кафедри і декан накладають свої візи на заяві студента.

Зміна здобувачем місця проходження практики без погодження не допускається. У випадку порушення цих вимоги практика не зараховується.

Перед від'їздом на місце проходження практики здобувачі вищої освіти магістратури обов'язково повинні бути присутніми на організаційних зборах по практиці, які проводяться перед її початком і отримати у відповідального за організацію й проведення практики від кафедри соціальних та поведінкових наук заповнені бланки "Направлення на комплексну виробничу практику з фаху".

Після прибуття на місце практики здобувачі вищої освіти повинні звернутись до керівника практики, призначеного від підприємства-базы практики; з метою розподілу по робочих місцях.

Практика здобувачів вищої освіти магістратури повинна проходити в одному з підрозділів підприємства. Маючи робоче місце в одному з таких підрозділів, здобувачі вищої освіти знайомляться з діяльністю інших підрозділів у міру виконання програми практики.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти дотримуються і виконують усі вимоги, що діють на підприємстві, правила внутрішнього трудового розпорядку. На час практики здобувач може бути прийнятий на вакантну штатну посаду з виконанням конкретного виробничого завдання й оплатою праці. У цьому випадку на нього поширюються всі положення трудового законодавства і положення відповідної посадової інструкції.

Після закріплення за робочим місцем кожен здобувач повинен розробити разом з керівником практики від підприємства, відповідно до програми практики, і затвердити у керівника практики від ЗВО календарний план виконання програми практики.

У період практики здобувачі вищої освіти повинні вести "Щоденник проходження комплексної виробничої практики", який є основним звітним документом, що характеризує і підтверджує проходження здобувачем практики, у якому відбивається його щоденна поточна робота на підприємстві. У щоденнику студент повинен коротко описувати виконання робіт і отримувати відмітки про їх виконання у безпосереднього керівника.

Здобувач може отримати консультації з усіх питань, що входять у завдання, а також з питань ведення щоденника і складання звіту про пророблену роботу як у викладачів ЗВО (згідно розкладу консультацій) так і у керівника практики від підприємства, який може залучити до консультування фахівців підприємства.

Керівник практики від ЗВО перевіряє і пише рецензію на звіт по комплексній практиці з фаху.

По завершенні комплексної кваліфікаційної практики здобувачі вищої освіти магістратури в тижневий термін подають на кафедру соціальних та поведінкових наук звіт про проходження практики.

Після цього студент обов'язково повинен захистити звіт на засіданні спеціальної комісії по захисту звітів по практиці

Здобувач, що не виконав програму комплексної практики з дисциплін за фаховим спрямуванням і отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку при захисті звіту, направляється на практику повторно або відраховується з ЗВО.

ІІІ. ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИКИ

№ розділу	Назва тем (зміст практики)	Кількість годин на першому (магістерському) рівні
1.	Загальна системна характеристика підприємства, його нормативні документи, структура, цільова аудиторія	40
2.	Аналіз типового кейсу у діяльності організації	80
3.	Впровадження нових ініціатив щодо оптимізації діяльності організації відповідно до запитів керівництва	20
4.	Психологічна структура підприємства, психологічні моделі бізнес-комунікації на підприємстві	60
Висновки та пропозиції щодо удосконалення діяльності підприємства		30
Оформлення документації і презентації практики		40
Всього годин:		270

Розділ 1. Загальна системна характеристика підприємства

Сучасний ринок психологічних послуг: сутнісна характеристика, функції, структуризація, типи. Поняття і загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємства.

Вивчення нормативних документів та аналіз відповідності структури організації її статутним цілям та завданням. Охарактеризувати статус підприємства (дату створення, юридичну адресу, форму власності, належність до певної організаційно-правової форми, основні цілі та обмеження діяльності). Стисло описати історію створення і розвитку підприємства; форми власності та господарювання, їх трансформування за умов розвитку ринкових відносин. Ознайомитися з основними видами господарської діяльності (переважаюча спеціалізація), охарактеризувати галузеву належність підприємства.

Дослідження цільової аудиторії, їх запитів і потреб, фінансування та психологічних умов здійснення діяльності.

Юридичне закріплення різних форм надання психологічної допомоги. Структуризація і порядок укладання договорів. Типовий зміст, загальні та специфічні умови договору. Формування конкретних умов договору. Підприємницькі дії щодо реалізації бізнес-проектів. Партнерські зв'язки та угоди (операції). Основні напрями співпраці партнерів.

Розділ 2. Аналіз типового кейсу у діяльності організації

Проаналізувати кейс, визначити запит і проблему клієнта, сформулювати гіпотезу, урахувати особливості клієнта при виборі гіпотези, використати L, Q і T- методи,

запропонувати корекційний підхід.

Розділ 3. Впровадження нових ініціатив щодо оптимізації діяльності організації відповідно до запитів керівництва

Дослідити фінансово-економічну та організаційну структуру управління. Побудувати органіграму підприємства і дати пояснення до неї.

Охарактеризувати конкретний структурний підрозділ (відділення, управління тощо), де студент безпосередньо проходить практику - бажано підрозділ, який здійснює діяльність з проблеми, що є предметом магістерського дослідження.

Розробити пропозиції подальшого вдосконалення організаційної схеми управління з урахуванням існуючих функціональних обов'язків, трудомісткістю їх виконання, ступеня централізації інформації для підготовки та прийняття управлінських рішень. За результатами аналізу скласти схему комунікаційної мережі для обміну інформацією про прийняття управлінських рішень щодо ключових аспектів управлінської діяльності на підприємстві.

Розділ 4. Психологічна структура підприємства, психологічні моделі бізнес-комунікації на підприємстві

Ознайомитися з кадровою політикою організації, основними принципами роботи з персоналом, оперативними цілями щодо розвитку кадрового потенціалу.

Визначити структуру клієнтів та персоналу за різними ознаками: за категорією, статтю, рівнем кваліфікації, освітою, стажем роботи на цьому підприємстві. Проаналізувати мотивацію клієнтів та персоналу. Скласти персональну піраміду потреб.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Залежно від спеціалізації навчання, наукових інтересів та особистих бажань здобувач повинен розробити конкретні та обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення окремого напрямку (напрямів) роботи підприємства або впровадження певного нововведення (інновації).

Пропозиції можуть бути спрямовані як на удосконалення існуючих функціональних напрямів діяльності підприємства, так і передбачати принципові нововведення (впровадження нових продуктів, диверсифікація, поглиблення спеціалізації тощо).

Розробка пропозицій має ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного й закордонного досвіду провідних підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акімова Н.В. (2020). Психологія розуміння текстів інтернету. Монографія. – 450 с.

2. Берн Е. (2021). Ігри, у які грають люди. 512 с.
3. Боярина В. (2021). Стосунки в парі. Як створити міцну і щасливу родину. 320 с.
4. Дамер Л. Як виховати монстра. Сповідь батька серійного вбивці. 2024. 214 с.
5. Даттон К. Мудрість психопатів. Уроки життя від святих, шпигунів і серійних убивць. 2023. 320 с.
6. Інноваційний менеджмент: конспект лекцій / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: С.О. Пермінова, Т.В. Лазоренко. Електронні текстові дані (1 файл: 335 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021.125 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/40745/1/Innov_menegzhment.pdf
7. Лембке А. (2021). Дофамінове покоління. Де межа між болем і задоволенням. 208 с.
8. Наварро Дж. Словник мови тіла. Секрети невербальної комунікації. 2021. 192 с.
9. Станчишин В. Стіни в моїй голові. Жити з тривожністю і депресією. 2022. 744 с.
10. Фройд, З. (2021). Психологія сексуальності. Аудіокнига.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України URL <https://www.rada.gov.ua/news/zak>.
2. Міністерства зайнятості та соціальної політики URL : <http://www.mlsp.gov.ua>.
3. Computers in Human Behavior. URL: <https://www.sciencedirect.com/journal/computers-in-human-behavior>
4. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking. URL: <https://home.liebertpub.com/publications/cyberpsychology-behavior-and-social-networking/10/overview>
5. Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace. URL: <https://cyberpsy.ru/periodicals/journal-of-psychosocial-research-on-cyberspace/>
6. Europe's Journal of Psychology. <https://www.scimagojr.com/journalsearch.php?q=19900192612&tip=sid&clean=0>
7. Journal of Computer and Communications. URL: https://www.scirp.org/Journal/jcc/?utm_campaign=826331897_48172386408&utm_source=lixiaofang&utm_medium=adwords&utm_content=dsa-312568144693&gad_source=1&gclid=CjwKCAjw59q2BhBOEiwAKc0ijcFdf7Mras6WZklCyTr8AQly4U6huGJmcUbeK28VOx4hTyzi2JcSxoCJSoQAvD_BwE
8. Journal of Computer-Mediated Communication. URL: <https://academic.oup.com/jcmc>
9. Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies. <https://www.ledonline.it/index.php/ECPS-Journal>
10. Phenomenology and Mind. <https://journals.openedition.org/phenomenology/>

5.2. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ) ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО РОКУ НАВЧАННЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ

Термін проведення 3 семестр, 6 кредитів

Тривалість 180 годин

I. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою переддипломної практики є закріплення здобутих теоретичних знань, адаптація теоретичних моделей і практичного досвіду з психології до умов діяльності певного господарського суб'єкта.

Завдання практики:

1. Охарактеризувати зовнішнє і внутрішнє середовище діяльності підприємства у галузі психологічних послуг. Надати організаційно-економічну характеристику об'єкта дослідження: форма власності; напрями діяльності; умови господарювання; сучасні проблеми і перспективи розвитку. Проаналізувати психологічну структуру підприємства.
2. Проаналізувати кейс з діяльності підприємства, що якнайбільше відповідає темі магістерської роботи.
3. Опублікувати тези і статтю по темі, пов'язаній з діяльністю підприємства і кейсом, обраним для аналізу.
4. Розробити заходи, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства і обґрунтувати рекомендації щодо поліпшення окремих аспектів діяльності та системи управління нею з урахуванням результатів магістерського дослідження. Впровадити в діяльність психологічної організації розроблені в магістерській роботі висновки і технології.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Об'єктами переддипломної практики повинні виступати державні установи та організації, підприємства різних форм власності та організаційно-правових форм, які є юридичними особами та здійснюють один чи декілька видів економічної діяльності за Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 003-2010. Це повинні бути підприємства, які застосовують передові форми та методи ведення господарства та управління. Високий рівень професіоналізму фахівців базових підприємств повинен забезпечувати можливість сприяння студентам у набутті професійних умінь та навичок. З такими підприємствами університет укладає відповідні договори про співпрацю, на проведення переддипломної практики. Крім того, здобувачі можуть самостійно вибрати для себе відповідне місце проходження переддипломної практики, але при цьому повинні дотримуватися вимог, які висуває університет до підприємств, що є базами практики.

Підприємство, де здобувач проходить переддипломну практику, стає об'єктом проведення самостійного прикладного дослідження та виконання кваліфікаційної роботи магістра на матеріалах реального підприємства.

Співпраця навчального закладу, здобувача та підприємства, що є базою практики, дозволяє сформулювати актуальну тему кваліфікаційної роботи магістра, яка повинна бути реальною, корисною для підприємства і виконуватись на його замовлення відповідно до вимог проведення державної атестації.

Результатом проходження практики є формування професійних і особистісних компетенцій:

- Узагальнювати емпіричні дані та формувати теоретичні висновки.
- Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування, тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи професійної психологічної діяльності та загальнолюдські цінності; запобігати професійним деформаціям, проявам мобінгу, емоційному вигоранню у фахівців, здійснювати відповідну психологічну профілактику та корекцію.
- Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності; впроваджувати інноваційні психологічні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких структур в умовах турбулентності ринкового середовища при глобалізаційних викликах з урахуванням поведінкових змін; планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.
- Організовувати роботу з персоналом, володіти технологіями проєктування та моделювання професійної кар'єри, стимулювання і організації особистісного та професійного розвитку, створювати програми удосконалення і збереження професійних ресурсів у сфері бізнесу та сімейного консультування; здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті; демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач..

III. Зміст розділів програми виробничої практики

Тематичний план проходження практики

№ з/п	Назва тем (зміст практики)	Кількість годин
1.	Зовнішнє і внутрішнє середовище діяльності підприємства у галузі психологічних послуг. Аналіз психологічного інтернет-профілю підприємства	30
2.	Психологічний кейс з діяльності організації	20
3	Наукові публікації, пов'язані з діяльністю підприємства і кейсом, обраним для аналізу	50
4	Заходи, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства і обґрунтувати рекомендацій щодо	50

	поліпшення окремих аспектів діяльності та системи управління нею з урахуванням результатів магістерського дослідження. Проектна заявка.	
5	Висновки та пропозиції щодо удосконалення діяльності підприємства	10
6	Оформлення документації і презентації практики	20
7	Всього годин:	180

Розділ 1. Зовнішнє і внутрішнє середовище діяльності підприємства у галузі психологічних послуг. Аналіз психологічного інтернет-профілю підприємства

Охарактеризувати зовнішнє і внутрішнє середовище діяльності підприємства у галузі психологічних послуг. Надати організаційно-економічну характеристику об'єкта дослідження: форма власності; напрями діяльності; умови господарювання; сучасні проблеми і перспективи розвитку.

Зібрати інформацію стосовно кількості фірм, які діють на тому ж ринку, що й організація, що є базою практики, і які є її безпосередніми конкурентами. Оцінити ступінь інтенсивності конкуренції.

Проаналізувати психологічну структуру підприємства. Аналіз психологічного інтернет-профілю підприємства. Розробити психологічний імідж підприємства, оцінити його відповідність очікуванням споживачів. Орієнтовано визначити авторитет підприємства як партнера у відповідному середовищі.

Скласти психологічні профілі споживачів (клієнтів). Порівняти поведінкові профілі постійних та випадкових клієнтів. Визначити психологічні переваги та недоліки підприємства з позицій клієнтів. Дати визначення конкурентної переваги. Охарактеризувати рівень конкурентної переваги, внутрішні та зовнішні конкурентні переваги. Навести схеми перетворення цінності в ефект: технічний, соціальний, економічний або політичний. Спрогнозувати конкурентні переваги.

Визначити конфігурацію каналів реклами організації (прямі, непрямі, комбіновані), проаналізувати їх особливості та динаміку структури. Оцінити критерії, що вплинули на вибір каналів розповсюдження: особливості ринку, послуг, рівень конкуренції. Вивчення традиційних шляхів реклами підприємства. Оцінка їх психологічної ефективності. Рекомендації щодо оптимізації. Аналіз технологій маркетингу, що застосовуються на підприємстві, визначення глибинних нейрозв'язків між іміджем фірми та сприйняттям цього іміджу клієнтами, а також між іміджем фірми та його сприйняттям співробітниками.

Дослідити інтернет-профілі співробітників на предмет висвітлення в них професійної діяльності. Оцінити імідж фірми в очах співробітників

Вивчити відгуки клієнтів щодо діяльності підприємства, проаналізувати їх динаміку, недоліки і переваги, відібрати конструктивну критику, побудувати систему ефективної бізнес-комунікації з інтернет-активними клієнтами.

Розділ 2. Психологічний кейс з діяльності організації

Проаналізувати кейс з діяльності підприємства, що якнайбільше відповідає темі магістерської роботи. Визначити запит і проблему клієнта, сформулювати гіпотезу, урахувати особливості клієнта при виборі гіпотези, використати L, Q і T- методи, запропонувати корекційний підхід.

Розділ 3. Наукові публікації, пов'язані з діяльністю підприємства і кейсом, обраним для аналізу

Опублікувати тези і статтю по темі, пов'язаній з діяльністю підприємства і кейсом, обраним для аналізу

Розділ 4. Заходи, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства і обґрунтувати рекомендації щодо поліпшення окремих аспектів діяльності та системи управління нею з урахуванням результатів магістерського дослідження. Проектна заявка.

Розробити заходи, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства і обґрунтувати рекомендації щодо поліпшення окремих аспектів діяльності та системи управління нею з урахуванням результатів магістерського дослідження. Впровадити в діяльність психологічної організації розроблені в магістерській роботі висновки і технології.

Ініціювання та планування змісту проекту. Обґрунтування доцільності та визначення ефективності проекту. Провести попередні дослідження ідеї проекту, виробничі дослідження (виявлення можливостей у даній галузі), дослідження природних ресурсів. Обґрунтувати технічні та економічні можливості виконання проекту. Провести заключні проектні дослідження: техніко-економічний аналіз, фінансовий аналіз та загальноекономічний аналіз; попереднє інвестиційне рішення. Виміряти результати проекту та показники ефективності. Написати проектну заявку.

Заходи, спрямовані на підвищення ефективності діяльності підприємства та управління виробництвом

Надати рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства та системи управління й мотивації.

Розробити пропозиції щодо подолання недоліків на основі узагальнення вітчизняного й закордонного досвіду провідних підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

IV. Індивідуальні завдання

Під час переддипломної практики виконується індивідуальне завдання, зміст та порядок якого затверджується керівником дипломного проекту (роботи). Ефективність виконання індивідуального завдання значною мірою залежить від того, наскільки правильно орієнтований здобувач на зміст практичного завдання, на його пріоритетні питання, а також на раціональний розподіл часу, відведеного на проходження практики. Завдання можуть бути пов'язані не тільки з написанням кваліфікаційної роботи, а й з науково-дослідною роботою кафедри з держбюджетної, ініціативної та господарської

тематики, підготовкою доповідей на студентську наукову конференцію та написанням наукових статей. Науково-дослідна робота в період практики має бути спрямована на підвищення фахового рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

Після закінчення переддипломної практики здобувач має підготувати пропозиції науковому керівникові щодо змісту першого варіанту теоретичного та емпіричного розділів кваліфікаційної роботи відповідно таких вимог:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити елементи самостійного дослідження;
- містити розрахунки;
- містити інформацію про апробацію результатів дослідження та їх впровадження.

По закінченню переддипломної практики здобувач подає на випускову кафедру науковому керівнику ґрунтовні пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємства у вигляді бізнес-плану аналогічного підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акімова Н.В. (2020). Психологія розуміння текстів інтернету. Монографія. – 450 с.
2. Берн Е. (2021). Ігри, у які грають люди. 512 с.
3. Боярина В. (2021). Стосунки в парі. Як створити міцну і щасливу родину. 320 с.
4. Дамер Л. Як виховати монстра. Сповідь батька серійного вбивці. 2024. 214 с.
5. Даттон К. Мудрість психопатів. Уроки життя від святих, шпигунів і серійних убивць. 2023. 320 с.
6. Інноваційний менеджмент: конспект лекцій / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; укладачі: С.О. Пермінова, Т.В. Лазоренко. Електронні текстові дані (1 файл: 335 КБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. 125 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/40745/1/Innov_menegzhment.pdf
7. Овдій О.В. Формування стратегії розвитку підприємства (на прикладі ТОВ «Андрушівський маслосирзавод»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. №43. <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/43-2020/28.pdf>

Інформаційні ресурси

8. Законодавство України URL <https://www.rada.gov.ua/news/zak>.
9. Міністерства зайнятості та соціальної політики URL : <http://www.mlsp.gov.ua>.
10. Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies. <https://www.ledonline.it/index.php/ECPS-Journal>
11. Phenomenology and Mind. <https://journals.openedition.org/phenomenology/>
12. Psychology, Society and Education. <https://journals.uco.es/psye>

6. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.

Основним завданням практики є якість фахової професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

Структура системи забезпечення якості практики передбачає:

- високий рівень теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти;
- виділення ЗВО необхідних для проведення практики ресурсів;
- координація діяльності практикантів і відповідальних за практику осіб;
- усі види діяльності, що впливають на якість практики, повинні бути визначені і зафіксовані документально;
- визначення загальної і конкретної відповідальності і повноважень щодо забезпечення якості практики;
- постійне виявлення фактичних та потенційних проблем, пов'язаних із забезпеченням якості практики, обговорення результатів практики на засіданнях кафедри з метою вдосконалення системи організації практики;
- керівництво практикою мають здійснювати висококваліфікований персонал, як від ЗВО так і баз практики;
- підбір баз практики відповідає змісту програм практики.

7. БАЗИ ПРАКТИКИ

Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти реалізовується на відповідних об'єктах економічної діяльності.

Визначення баз практики здійснює керівництво Університету на основі або встановлюється періодом у часі, який визначається строком проходження конкретного виду практики.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, за погодженням із керівництвом факультету і кафедри обирати для себе базу практики за умови, що така база практики відповідає умовам, визначеним у п.п. 3.4 Положення, з обов'язковим укладанням договору про практику

Визначення баз виробничої практики здійснюється на основі прямих договорів. При наявності замовлень на підготовку спеціалістів базу практики надають замовники або ЗВО. При підготовці за цільовими договорами бази практики передбачаються у договорах.

Договори складаються з двох екземплярів, один з яких зберігається у вищому навчальному закладі, а другий – на підприємстві (організації).

8. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи.

Навчально-методичний супровід документального оформлення організації та проведення практики здійснює навчально-методичний відділ Університету.

Керівництво практикою та контроль за її проведенням на факультеті здійснює декан, гарант освітньої програми.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри факультетів, відповідальні за практики факультету, викладачі-керівники практики від кафедр, та керівники від баз практики.

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики з усіх навчальних дисциплін забезпечує кафедра соціальних та поведінкових наук, відповідні кафедри, які приймають участь в підготовці здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності С4 Психологія.

Практичне керівництво практикою здобувачів вищої освіти здійснюють досвідчені викладачі кафедр, які беруть безпосередню участь в викладанні навчальних дисциплін, з яких проводиться практика.

Керівник практики від кафедри соціальних та поведінкових наук:

- за дорученням завідувача кафедри приймає участь у розробці наскрізної програми практики й доопрацьовує її за необхідності.

На основі наскрізної програми щорічно бере участь у розробці робочих програм практики;

- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;

- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів до написання роботи;

- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- інформує здобувачів вищої освіти про порядок надання звітів про практику;

- аналізує виконання програм практики й доповідає про її підсумки на засіданнях кафедри;

- приймає захист звітів здобувачів вищої освіти про практику у складі комісії, на підставі чого оцінює результати практики здобувачів вищої освіти, атестує їх і виставляє оцінки у індивідуальні плани (залікові книжки) здобувачів;

- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру.

Керівник практики з навчальних дисциплін, з яких проводиться практика:

- забезпечує розробку навчально-методичного забезпечення практики здобувачів вищої освіти;

- інструктує здобувачів вищої освіти по організації виконання програми практики та представлення звіту;

- контролює хід підготовки звітів студентами;

- здійснює перевірку, рецензування, захист та диференційовану оцінку звітів у складі комісії, призначеної завідуючим кафедрою;

- надає результати проходження студентами практики відповідальному за практику по кафедрі економіки підприємства та в деканат факультету;

- в межах своєї компетенції несе відповідальність за якість практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти Університету. У разі необхідності виконання окремої частини програми практики в канікулярний період, що передбачено особливостями освітніх програм, для консультування та керівництва здобувачами вищої освіти за ними закріплюються ментори (наставники) від бази практики.

Здобувачі вищої освіти Університету при проходженні практик зобов'язані:

- до початку практики отримати від відповідального за практичну підготовку від факультету направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;

- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;

- нести відповідальність за виконану роботу та її результати і показувати приклад свідомого і сумлінного ставлення до праці;

- своєчасно оформити та захистити звіт з практики.

Здобувачі вищої освіти-практиканти мають право:

- при проходженні навчальної практики:

- на методичне та організаційне забезпечення практики від Університету;

- на консультативну допомогу від керівників практики;

- при проходженні виробничої практики:

- отримати робоче місце згідно з програмою практики;

- звертатися за консультаціями до керівників практики, підрозділів та провідних фахівців;

- користуватися бібліотекою підприємства, фондом законодавчих актів, нормативних та інструктивних матеріалів з програмних питань практики;

- знайомитися з установчими документами, фінансовою та статистичною звітністю підприємства тощо, якщо ці документи не містять комерційної таємниці підприємства;

- на здорові, безпечні та належні для високопродуктивної роботи умови праці.

9. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Форма і зміст звітності здобувачів вищої освіти про проходження практики визначається наскрізною програмою та робочою програмою практики. Здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня подають за результатами проходження практики:

1. оформлений щоденник практики з характеристикою й оцінкою його роботи під час проходження практики, завіренім відгуком керівника практики від бази практики, та оцінкою роботи на практиці і підсумком керівника практики від кафедри.

- звіт щодо проходження практики у вигляді презентації результатів проведеного дослідження;

- інші необхідні документи, визначені робочою програмою практики, зокрема копії річних звітів та інших первинних документів за період досліджень.

Здобувач вищої освіти захищає звіт виробничої практики у формі презентації протягом першого тижня комісії, склад якої визначається розпорядженням завідувача кафедри за погодженням з методичною комісією факультету.

Як виняток, у разі виробничої необхідності та за умови технологічної спрямованості практичної підготовки, комісія може приймати залік у здобувачів вищої освіти протягом двох тижнів наступного семестру, що починається після практики. Результати заліку, в такому випадку, враховуються в рейтинг успішності здобувачів вищої освіти у наступному семестрі.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з Університету. За умови невиконання здобувачем програми практики з поважної причини університет може дозволити (встановити) індивідуальний термін проходження практики.

Здобувач, який виконав програму практики, але під час складання заліку з практики отримав незадовільну оцінку, має право перескласти комісії залік з практики у період ліквідації академічної заборгованості. Результат заліку з практики вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і індивідуального плану (залікової книжки) здобувача вищої освіти за підписом голови комісії. Результати заліку з практики враховуються стипендіальною комісією для складання рейтингу успішності здобувача вищої освіти.

Підсумки кожного виду практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практик доповідаються на вчених радах та методичних комісіях факультетів не менше ніж один раз протягом навчального року. Загальний звіт про результати проходження практики по університету розглядається на науково-методичній раді Університету не рідше одного разу на рік.

Звіт-презентація результатів практики повинен відображати відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань.

Звіт складається індивідуально кожним студентом і повинен включати:

1. Зміст звіту.

2. Вступ.

3. Основна частина звіту з усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань.

4. Висновки і пропозиції.

5. Список використаних джерел.

У Вступі студент розкриває мету роботи, об'єкт дослідження, основні вивчені питання та напрями діяльності, якими займався в період практики, узагальнює зібрані матеріали.

Основна частина містить у собі аналітичну записку по розділах тематичного плану практики. По можливості, включаються у звіт і елементи наукових досліджень. Тематика цих досліджень визначається заздалегідь, узгоджується з керівником і погоджується з загальним напрямком наукових робіт даного підрозділу.

У висновках обґрунтовуються результати і надаються пропозиції, практичні рекомендації. Загальний обсяг презентації про виробничу практику - не більше 25 - 30 слайдів.

Оцінка за результати проходження виробничої практики

Кінцевим етапом проходження практики є захист звіту з практики. Захист звіту з практики передбачає оцінювання рівня виконання здобувачами вищої освіти завдань, визначених програмою практики. Оцінювання звіту з практики здійснюється винятково у формі особистого захисту здобувачем результатів проходження практики перед комісією.

Організація проведення практики, формування та затвердження складу комісії із захисту звіту з практики, дата проведення та інші питання, пов'язані із проходженням практики здобувачами вищої освіти в Університеті регламентується відповідним Положенням.

Практика оцінюється окремо за 100-бальною шкалою, національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» - для виробничих практик; «зараховано», «не зараховано» – для навчальних практик) та шкалою ЄКТС.

Загальна кількість балів за практику, як правило, складається із суми балів:– оцінка керівника від бази практики (до 25 балів);

– оцінка керівника від кафедри (до 25 балів);

– презентації здобувачем результатів проходження практики під час захисту звіту (до 25 балів);

– відповіді на запитання (до 25 балів).

Розподіл балів за окремими складовими підсумкової оцінки за проходження практики та захист звіту з практики здійснюється методичною комісією факультету.

Критерії оцінювання до кожної складової підсумкової оцінки за проходження практики та захист звіту встановлюються з урахуванням специфіки та особливостей освітньої програми, видів практик, які проходить здобувач і зазначаються у робочій програмі з практики.

Оцінка за практику вноситься в залікову екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента. При призначенні стипендії оцінка здобувачів вищої освіти за виробничу практику враховується стипендіальною комісією

факультету разом з іншими оцінками, отриманими за результатами підсумкового контролю.

Після проведення практик викладачі-керівники подають письмові звіти на кафедру та деканат факультету.

Підсумки з кожного виду практики обговорюються на засіданні кафедри.

Кафедри проводять підсумкові конференції за результатами практики.

Критерії оцінювання результатів практики

0-34 бали	“незадовільно”	F – звіт представлений не в повному обсязі, застаріла інформаційна база, відсутні висновки, пропозиції, додатки, немає рецензії та відгуку керівника практики від виробництва.
35-59 бали		FX – звіт представлений без додатків, висновків, пропозицій із застарілими даними, або які не відповідають даним об’єкту практики.
60-63 балів	“задовільно”	E – студент представив звіт майже в повному обсязі, є наявність додатків, висновків, пропозицій. При захисті роботи дуже слабо орієнтується в представленому матеріалі. Слаба теоретична підготовка.
64-73 балів		D – звіт відповідає вимогам, студент при захисті допускає помилки у визначеннях, слабо орієнтується в матеріалах звіту.
74-81 балів	“добре”	C – звіт відповідає вимогам, дані обґрунтовані висновки та пропозиції, додатки в повному обсязі не менше ніж за три роки. При захисті студент дає нечіткі відповіді, але добре орієнтується в розрахунковому матеріалі.
82-89 балів		B – звіт написаний в повному обсязі з обґрунтованими висновками, пропозиціями. Додатки в повному обсязі за три останні роки. При захисті роботи зустрічаються деякі неточності.
90-100 балів	“відмінно”	A – звіт наданий у визначений термін, повний обсяг роботи, висновків, пропозицій, додатків. Студент впевнено володіє теоретичним та розрахунковим матеріалом. Добре знає специфіку даного підприємства, дає науково-обґрунтовані рекомендації щодо покращення діяльності підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про вищу освіту. Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37-38. ст.2004.
2. Стандарт Вищої освіти України за спеціальністю 051 «Економіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України №382 від 04.03.2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzheni-standarti-vishoyi-osviti>.
3. Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93.
4. Положення «Про проведення практики студентів аграрних вищих навчальних закладів України за кордоном», затвердженого наказом Міністерства аграрної політики України від 15.06.2005 р. № 264.
5. Листи Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. № 1/9-93 та Міністерства аграрної політики України від 24.02.09 № 18-128-12/239 «Про практичну підготовку студентів».
6. Рекомендацій про проведення практики студентів закладів вищої освіти України. Державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» № 970 від 07.11.2012 р..
7. Про практичну підготовку студентів вищих аграрних навчальних закладів України. Положення Міністерства аграрної політики та продовольства України від 05.09.2013 р.
8. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти. Наказ Державного вищого навчального закладу «Херсонського державного аграрного університету» №9-ОД від 27.02.2020. ЗАТВЕРДЖЕНО Рішення Вченої ради ХДАЕУ протокол від 29.12.2020 року № 7. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/files/pologennya/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D1%83%20%D0%B7%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%96%D0%B2%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf>